

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието

СКОПЈЕ

Примено:	18.05.2012		
Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
07	1878/1		

Организација: ОУ "Трајко Простаков"
Училиште: М.О.С. "12. Октомври"
Училиште: М.О.С. "12. Октомври"

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа (Сл.весник на РМ бр. 58/00 и 44/02) член 24 и 26 од Законот за основно образование (Сл.весник на РМ бр.44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 63/04, 82/04, 82/04, 55/05, 81/05, 113/05, 35/06, 70/06 и 51/07), министерот за образование и наука донесе наставна програма по предметот **музичко образование** за V одделение за деветгодишно основно училиште за учениците со оштетен вид.

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК

**АДАПТИРАНА НАСТАВНА
ПРОГРАМА ЗА УЧЕНИЦИТЕ СО
ОШТЕТЕН ВИД**

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

**V
ОДДЕЛЕНИЕ**

**ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ**

Скопје, 2012

1. ВОВЕД

Музиката е исклучително важен дел на човековата култура и живот и таа треба да има свое значајно место во воспитанието и образованието. Целта на наставата по музичко образование е умениците да ја засакаат музиката, кај нив да се вроди желба за активно занимавање со неа: да пеат, свираат и слушаат музика, да ги развијат своите музички способности.

Музичкото образование, како задолжителен предмет за учениците од I до IX одделение треба да го оспособи ученикот да стане активен корисник и чинител на музичката култура, како во училиштето, така и во секојдневниот живот.

Предметот музичко образование во наставниот план е застапен со по 2 часа неделно, односно 72 часа годишно.

Заедно со ликовното образование и другите содржини присутни во одредени предмети, музичкото образование треба да влијае врз облагородување на учениците, развојот на нивните естетски чувства, способноста за разбирање и доживување на музичката уметност и да им се овозможи постепено да се вклучуваат и да учествуваат во музичкиот живот во својата околина.

Изучувањето на музиката, од најраните години во развојот на детето, е идеално за комплексното делување врз детската личност, за силно поттикнување на позитивните емоции, креативноста, самостојноста, тимската работа и одговорноста. Музичкото образование треба да даде значаен придонес во развојот на ученикот, во стекнувањето на култура на однесувањето, како и во поттикнување на музичкото изразување.

2.. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО V ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да применува правилна вокална интерпретација;
- да го развива опсегот на гласот;
- да пее песни со разновидна мелодиска линија, различни по карактер и содржина;
- да се оспособува за двогласно пеење;
- да развива навики за активно слушање музика;
- да препознава и именува основни видови на темпо;
- да препознава и именува основни видови на динамика;
- да ги усвои стручните поими за динамиката;
- да ја усвои дурската скала теориски и на слух;
- да ја усвојува техниката на свирење на ДМИ (мелодиски и ритмички);
- да го развива чувството за колективно музицирање (свирење и пеење);
- да ги усвојува елементите на нотното писмо;
- да ги развива умењата за пеење и свирење по ноти;
- да ги усвојува елементите на музичката граматика;
- да стекнува позитивен став за народното творештво и на-родното музичко творештво;
- да ги спознава основните елементи и карактеристики на на-родното музичко творештво и народното музичко творештво;
- да се поттикнува за сопствено музичко изразување.

3. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

ПЕЕЊЕ			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ да го развива опсегот на гласот; ○ да развива чувство за ритам, да идентификува определен ритам, да утврдува основни ритмички соодноси (1:1, 1:2, 2:1); ○ да пее песни различни по содржина и карактер со примена на соодветно темпо и динамика; ○ да пее по ноти со тактирање; ○ да развива способност за двогласно пеење по слух (преку интерпретација на канон); ○ да го сфати поимот канон. 	<p>Пеење по слух: детски, уметнички, народни песни, песни поврзани со државни и верски празници* различни по содржина и карактер (опсег х мало- д2)</p> <p>Пеење по ноти: елементарни мелодиски вежби и песни (со употреба на тоновите до- до2 во траење на цела и осмина нога)</p> <p>Двогласно пеење по слух: пеење двогласни канони (научени во IV-одд. како едногласни песнички)</p>	<p>Двогласно пеење</p> <p>Канон</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Пеење песни по слух, различни по содржина и карактер (на пр., пее песни за годишните времиња, детски песни, народни песни и други со опсег х мало- д2). ❖ Пеење кратки мелодиски мотиви со употреба на тоновите до1- до 2 (пр.1: наставникот го пее мотивот со именување на тоновите, а учениците го повторуваат. Пример 2: наставникот го пее мотивот со текст напишан на Брајова азбука, а учениците го повторуваат со именување на тоновите). ❖ Пеење елементарни вежби и песни по ноти со тактирање, ноти, ногни вредности, траења напишани на Брајова азбука (да се планира доволно време за изучување на музичките симболи претставени со Брајови знаци). ❖ Изведба на канонот „Овчарска песна” - двогласно по ноти. ❖ Изведба на канонот „Медо и мед” -двогласно по слух. ❖ Пеење песни по желба или пеење песни во корелација со тоа што се учи на пр., по наставните предмети или во корелација со годишните временски периоди. ❖ Разговор со учениците за тоа кои им се омилен пеачи/ки, омилен песни и зошто.

ТЕМА: МУЗИЧКАТА ПИСМЕНОСТ

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ да ги препознава и применува тоновите си1 и до2; ○ да го усвои поимот тонска скала; ○ да ги усвои елементите на тонската скала (стапало, степен, тетракорд); ○ да ја препознава и применува Ц- дур скалата; ○ да го усвои поимот интервал; ○ да ги усвои поимите прима, секунда и октава; ○ да ги препознава и применува прима, секунда и октава; 	<p>Положбата на тоновите си1 и до2 на пе толини (ноти)</p> <p>Тонска скала</p> <p>Ц-дур скала</p> <p>Интервали: прима секунда и октава</p> <p>Темпо</p> <p>Динамика</p> <p>Цела и осмина нога</p> <p>Цела и осмина пауза</p> <p>2/4, 3/4, 4/4 тактови</p> <p>Знаци за продолжување на нотната вредност (лак, точка)</p>	<p>Положбата на тоновите на петтолини (ноти): си1 до2</p> <p>Тонска скала</p> <p>Интонација</p> <p>Степен (цел степен, полу-степен)</p> <p>Стапало</p> <p>Тонски род-дур</p> <p>Ц-дур скала</p> <p>Тетракорд</p> <p>Латинско (абecedно) именување</p> <p>Аретинско именување</p> <p>Интервал</p> <p>Прима</p> <p>Секунда</p> <p>Октава</p> <p>Бавно</p> <p>Умерено</p> <p>Брзо</p> <p>Забавување</p> <p>Забрзување</p> <p>Метроном</p> <p>Пијано (п)</p> <p>Форте (ф)</p> <p>Крешендо (<)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Вежби за запишување на тоновите си1 и до2. ❖ Вежби за визуелно и/или тактилно препознавање на тоновите си1 и до2. ❖ Пеење и свирење на мелодиски вежби со тоновите си1 и до2. ❖ Вежби за запишување на скалата Ц-дур и нејзините елементи. ❖ Вежби за визуелно препознавање на скалата Ц- дур и нејзините елементи. ❖ Пеење и свирење на скалата Ц-дур и нејзините елементи. ❖ Пеење и свирење на мелодиски вежби во скалата Ц-дур со анализа на нејзините елементи кои се сретнуваат во вежбите. ❖ Вежби за запишување на интервалите прима, секунда и октава. ❖ Вежби за визуелно препознавање на интервалите прима, секунда и октава. ❖ Вежби за слухово препознавање на интервалите прима, секунда и октава. ❖ Пеење и свирење на интервалите прима, секунда и октава. ❖ Пеење и свирење на мелодиски вежби со интервалите прима, секунда и октава. ❖ Запознавање со стручните изрази за основните видови темпо и постепените промени на темпо (на мајчин јазик). ❖ Пеење и свирење со примена на стручните изрази за основните видови темпо и постепените промени на темпо (на мајчин јазик). <p>Напомена: Вежбите да бидат напишани со Брајова музички симболи, а, исто така, и песните да се пишуваат со Брајова машина.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ○ да го усвои стручниот поим динамика и ознаките за основните видови; динамика и постепениците промени на динамиката (на италијански јазик); ○ да препознава и да применува цела и осмина нота; ○ да препознава да и применува цела и осмина пауза; ○ да го усвои поимот такт; ○ да доживее силни и слаби тактови времиња; ○ да ги усвои поимите „теза“, „арза“; ○ да ги препознава и да ги применува тактовите: 2/4, 3/4 и 4/4; ○ да ги препознава и да ги применува знаците за продолжување на нотната вредност - лак и точка. 	<p>Декрешендо (>)</p> <p>Цела нота Осмина нота Цела пауза Осмина пауза Такт Теза Арза Музички метар Знаци за продолжување на нотната вредност Лак Точка</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Примена на стручните изрази за основните видови темпо и постепениците промени на темпо (на мајчин јазик) при слушање на музика. ❖ Пеење и свирење со примена на метроном. ❖ Запознавање со стручните изрази за основните видови динамика и по-степените промени на динамика (на италијански јазик). ❖ Пеење и свирење со примена на стручните изрази за основните видови динамика и постепениците промени на динамика (на италијански јазик). ❖ Примена на стручните изрази за основните видови динамика и постепениците промени на динамика (на италијански јазик) при слушање на музика. ❖ Вежби за запишување на осмина и цела нота и пауза. ❖ Вежби за визуелно препознавање на осмина и цела нота и пауза. ❖ Парлато изговарање и свирење на ритмички вежби со осмина и цела нота и пауза. ❖ Пеење и свирење на мелодиски вежби со осмина и цела нота и пауза. ❖ Слушање музички примери и воочување на силни и слаби времиња преку тактирање. ❖ Визуелно прикажување на теза и арза. ❖ Препознавање на теза и арза во музички примери. ❖ Визуелно прикажување на различни комбинации на теза и арза – такт и неговите видови според бројот на времињата (дводелен, триделен, четириделен). ❖ Вежби за визуелно препознавање на 2/4, 3/4 и 4/4. ❖ Парлато изговарање и свирење на ритмички вежби во 2/4, 3/4 и 4/4. ❖ Пеење и свирење на мелодиски вежби во 2/4, 3/4 и 4/4. ❖ Вежби за визуелно препознавање на знакот за продолжување – лак и точка, поединично и во комбинација. ❖ Вежби за запишување на знакот за продолжување – лак и точка, поединично и во комбинација. ❖ Парлато изговарање и свирење на ритмички вежби со знакот за продолжување – лак и точка, поединично и во комбинација. ❖ Пеење и свирење на мелодиски вежби со знакот за продолжување – лак и точка, поединично и во комбинација.
---	--	--

ТЕМА: СЛУШАЊЕ МУЗИКА

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ да развива способност за целосно слушање на музичко дело (или музичко дело (или заокружен фрагмент); ○ да дискутира за впечататоци од музиката; ○ да доживува изведба во основни видови на темпо и постепени промени на темпо; ○ да доживува изведба со основните видови на динамика и постепени промени на динамиката; ○ да развива способност за воочување и именување на основните видови на темпо и промените на темпото во музичките дела; ○ да развива способност за воочување и именување на основните видови на динамика и постепените промени на динамиката во музичките дела; ○ да доживува мотив и фраза во музичко дело по слух; ○ да воочува и да препознае мотив и фраза во музичко дело по слух. 	<p>Вокални, инструментални, вокално-инструментални музички дела од различни стилски жанрови, различни по карактер и содржина.</p> <p>Вокални, инструментални и вокално-инструментални музички дела во основни видови на темпо и промени на темпото.</p> <p>Вокални, инструментални и вокално-инструментални музички дела со основни видови на темпо и промени на темпото.</p> <p>Вокални, инструментални и вокално-инструментални музички дела со основни видови на темпо и промени на темпото.</p>	<p>Вокална музика Инструментална музика Вокално-инструментална музика Темпо Динамика Карактер Изведба вообичаено темпо Изведба во брзо темпо Изведба со забавување Изведба со забрзување Звучност Пијано Звучност форте Постепена промена на звучност Крепендо Постепена промена на звучност Декрепендо Мотив Фраза</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Слушање на „Пештера на шумскиот крал“ од суитата „Пер Гинт“ на Е. Григ: –информација за композиторот и делото – повеќекратно слушање со различни задачи (истата композиција се користи и за доживување, воочување и именување на изведба со забрзување и постепена промена на звучноста крешендо). ❖ Слушање на делото „Бумбаров лет“ од Н. Римски-Корсаков според горенаведената постапка. Додатна цел: доживување, воочување и именување на изведба во брзо темпо. ❖ Слушање на делото „Радецки – марш“ од Ј. Штраус според горенаведената постапка. Додатна цел: доживување, воочување и именување на звучност форте. ❖ Слушање на делото „Присливна песна“ од Ј. Брамс според горенаведената постапка. Додатна цел: доживување, воочување и именување на звучност пијано. ❖ Слушање на делото „Ехо“ од О. Ласо според горенаведената постапка. Додатна цел: доживување, воочување и именување на звучност форте и пијано (контраст форте - пијано). ❖ Слушање на делото „Утро“ од суитата „Пер Гинт“ на Е. Григ (фрагмент од почеток) според горенаведената постапка. Додатна цел: доживување, воочување и именување на изведба во умерено темпо со постепена промена на звучноста крешендо. ❖ Слушање на делото „Кенгури“ од циклусот „Карневал на животните“ на К. Сен-Санс според горенаведената постапка. • Слушање Тешкото (народно) според горенаведената постапка. Додатна цел: доживување, воочување и именување на изведба со забрзување и постепена промена на звучност крешендо. ❖ Слушање на „Присливна“ за пијано од Филип според горенаведената постапка. Додатна цел: доживување, воочување и именување на мотив и фраза.

СВИРЕЊЕ НА ДЕТСКИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ правилно да свири на ДМИ (ритмички); ○ да а развива техниката на свирење на блок флејта; ○ да се поттикнува правилно да употребува прсторед на тоновите си1- до 2; ○ да се воведува во ансамблово свирење на две мелодиски линии (делници); ○ да развива способност за колективно музицирање. 	<p>Свирење по ноти: – ритмички вежби со осмина нота и осмина паузи (ритмички инструменти) – мелодиски вежби за блок флејти (опсег од до1- до2) – вежби со знаци за продолжување на нотната вредност-лак и точка</p> <p>Свирење по слух: – двогласни канони (врс база на претходно научени напамет едногласни мелодии на канон)</p>	<p>Инструментален состав</p> <p>Канон</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Свирење на ритмички вежби (утврдување на осмини ноти и паузи). ❖ Свирење на мелодиски вежби (утврдување на осмини ноти и паузи, и тоновите до1- ла1 и примена на тоновите си1 и до2). ❖ Свирење на ритмички и мелодиски вежби со знаци за продолжување на нотната вредност-лак и точка. ❖ Свирење на двогласни канони со опсег од до1 – до2. ❖ Свирење на едноставни партитури со ритмички и мелодиски инструменти (пр.: мелодија кај блок флејти и придружба со ритмичките инструменти). ❖ Наставникот да му прикаже на ученикот повеќе едноставни инструменти и да му опише на кој начин тие функционираат. (За учениците со оштетен вид важно е тактилно и аудитивно да го осетат инструментот, а наставникот по вербален пат детално да им го опише). ❖ Доколку некој од учениците свири на некој инструмент наставникот може да организира еден час на кој тие ученици ќе ги претстават своите инструменти и доколку знаат ќе отсвират нешто.

ТЕМА: МУЗИЧКА ГРАМАТИКА

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ да ја доживее фразата преку поврзаноста на музиката со литературниот текст; ○ да го усвои поимот фраза преку споредба на литературниот текст со нотниот текст; ○ да ја препознава фразата во песната и вежбите. 	<p>Фраза (дволакт)</p>	<p>Фраза</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Повторување на активностите од IV одделение (мотив) преку песната „Зима, зима“. ❖ Изразно читање на литературниот текст на песната напишана на Брајова азбука „Зима, зима“ со јасна дикција и динамичко нијансирање. ❖ Текст на песната: „Зима, зима снегот снежи, студот стега, секој бега“. ❖ I активност: Воочување и препознавање стихови (фрази) во песната. ❖ II активност: Наставникот го пее литературниот текст, а учениците треба да ги воочат фразите во песната. ❖ III активност: Наставникот пее фрази по ноги, а учениците ја повторуваат мелодијата со зборови (стихови). ❖ По истата постапка може да се воочи фразата во други песни, вежби преку свирење на ДМИ и др. ❖ Поттикнување на детската фантазија и мотивирање за самостојно создавање на кратки музички секвенци. ❖ Организирање натпревар во одделението за најдобра кореографија создадена од учениците.

ТЕМА: НАРОДНО МУЗИЧКО ТВОРЕШТВО

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ да го усвои поимот фолклор; ○ да го усвои поимот музички фолклор; ○ да ги воочува и разликува основните карактеристики на фолклорот и музичкиот фолклор; ○ да ги препознава и именува народните песни според содржината; ○ да стекнува позитивен став кон народното музичко творештво. 	<p>Фолклор Музички фолклор</p> <p>Поделба на народните песни според содржината</p>	<p>Фолклор Музички фолклор Народна песна</p>	<p>Активности и методи</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Усвојување на поимот фолклор преку проектни активности: – собирање на разни елементи од фолклорот, запознавање со нив по тактилен пат. ❖ Усвојување на поимот музички фолклор преку проектни активности: – собирање на разни елементи од музичкиот фолклор. ❖ Усвојување на поимот народна песна преку проектни активности: – собирање на разни видови народни песни од разни краишта, да добиваат сознанија по вербален пат од страна на бабите и дедовците.

ТЕМА: МУЗИЧКО ИЗРАЗУВАЊЕ И ТВОРЕЊЕ

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ да ги развива креативните способности; ○ да развива способност за воочување на убавото во вокалната интерпретација; ○ да развива критичност и самокритичност; ○ да го применува знаењето од ИКТ во наставата по музичко образование. 	<p>Содржини од сите наставни теми</p>		<p>Активности и методи</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Ликовно и литературно изразување на изучените песни и слушаните дела. ❖ Свирење на фрази со ДМИ- (ритмички и мелодиски). ❖ Пеење народни песни според различни по содржина (концерт на ниво на одделение). ❖ Пребарување на Интернет податоци на компјутер со вграден звучен програм JAWS на тема: „Фолклор - народно творештво” .

4. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставните содржини по предметот музичко образование во петто одделение во деветгодишното основно образование даваат можност да се реализираат интегрирано со содржините од други наставни програми. Исто така, се дава можност за внатрешно интегрирано планирање на сите теми во согласност на потребите на учениците и планираните активности.

При реализирање на содржините наставникот треба да го поттикнува и фали секое дете при музичкото изразување и не смее да се дозволи да се прави атмосфера на компетитивност меѓу учениците.

Долгогодишната пракса покажува дека учениците со оштетен вид пројавуваат посебен интерес кон предметот музичко образование и генерално кон пеењето и свирењето, затоа наставникот треба оваа љубов кон музиката уште повеќе да ја поттикнува и развива. За учениците од петто одделение потребно е постепено да се запознаваат со музичките инструменти, на почетокот со поедноставните, а потоа и со посложените. Тотално слепојот ученик преку Брајовото писмо да ги усвојува нотите.

Наставникот во соработка со родителите да ги носи учениците на различни музички случувања, да ги поттикнува учениците да учествуваат на претстави во училиштето и надвор од него, на случувања кои имаат натпреварувачки дух.

Годишен фонд на часови:

ТЕМИ	Број на часови
1. Пеење	10
2. Музичка писменост	25
3. Слушање музика	15
4. Свирење на детски музички инструменти	8
5. Основи на музичките форми	6
6. Народно музичко творештво	8
Вкупно:	72

Наставни средства:

- аудио-визуелни средства (ТВ, ДВД, видеоплеер, компјутер);
- детски музички инструменти;
- дидактички средства и материјали;
- визуелни средства (слики, фотографии, апликации и сл.);
- Интернет, образовни софтвери.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичко изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работага, како и тимската работа (формативно оценување). При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава кон индивидуалниот пристап во постигањата на секој ученик/ученичка. Оценувањето во текот на годината е комбинирано, а на крајот годината е бројчано

6.. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмага во однос на просторните услови се темели на Нормативот за простор, опрема и наставни средства за деветгодишното основно училиште донесен од страна на министерот за образование и наука.

7. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставага по музичко образование во петто одделение може да ја изведува лице кое завршило:

- Филозофски факултет - Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

Изготвил: работна група,

координатор Марија Симонова, советник во Бирото за развој на образованието - Скопје

Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на Сектор во Бирото за развој на образованието - Скопје

8. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по **музичко образование** за петто одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен вид, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

на ден 10.05.2012

Скопје

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Бр. 11-2482/21

15.05.2012 год.
СКОПЈЕ

